

DEO OPTIMO MAXIMO VNIET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ,
ET SANCTO LVCAE ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

QVODLIBETARIIS DISPVATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XXVII. NOVEMBRIS.

M. STEPHANO LEGAIGNEVR, Doctore Medico, Moderatore.

900.

An penetrabile frigus adurat?

QVATVOR illa per cuncta diffusa, & totum inferiorem orbem replentes rerum naturæ, prima simplicissimaque corpora, è quibus velut initiis communibusque seminibus omnia constant, atque ipsamundi vniuersitas est continuata, vt omnium in ea mutationum sunt cause, sic insignes quasdam vires & qualitates valentissimas accipere, quæ dum sese variis conuersionibus exagitant, per *συνεργίαν* aut *ἀλλήλων*, mixtum corporum ortum & interitum moluntur. Dispari quidem ratione: nam ex his duæ, calor nempe ac frigus, mouendi vim habent atque efficiendi: duæ verò, humor & siccitas patendi, quæ tanquam subiectam materiam rebus præbent, ac mutua gaudent societate, vicissimque à se terminantur. Et quamuis stabili quadam firmitate siccum naturâ suâ consistat, solutum tamen ac diffusum semper pulueris instar foret, nisi ipsius partes humore cum aquo, tum oleoso veluti glutine conneherentur. Hanc ergo materiam calor & frigus continuò versant, atque ex horum actione multiformi, prout humidum in siccò vacat miscet, generatio, corruptio, & cætera inter vtramque interiectæ mutationes, vt concretio, coctio, visio, putrefactio mixtis videntur contingere. Generatio in debita humidum cum siccò coniunctione posita est, & tamdiu mixtum conseruatur, quamdiu conueniens humidum & siccum permixtum sub iusto caloris dominatu perseverat. Corruptio est discessus & secretio earum partium, quæ antea humidæ & sicci colligatione arctissima tenebantur, à dissipato vel imminuto calore. Concretio, coctio, eiusque species generationem iuuant, vel perficiunt. Illa exsiccatio quædam est, hæc exuperantis in generato humoris absumptio, meliorque cum siccò permixtio. Visio & putrefactio corruptionis sunt præuia; in illa humidum omnino resoluitur: in hac verò liberum & ab aliis partibus seiunctum à siccò non amplius coëretur. Sic ex humoris à siccò separatione quibusdam gradibus distincta rerum obitus conficit. Mediocris calor generat & coquit, auctus assat, immodicus vrit: quod etiam longiori morâ moderatus præitare potest. Nonne in prima partium conformatione ossa ab innato calore quasi torrentur & exarescunt?

FATALIS intereundi necessitas iam proflus antiqua lege mixtis à natura præscripta, vult tandem in elementa ex quibus constant extrema putredine resolui, nisi hanc violenta & immatura quædam dissolutio anteuerat, quam inducit adustio. Hæc non omnia delet tollitque, nec totius compositi in vnum elementum conuersione perficitur, ex reliquorum interitum nihil nisi ignem exhibens; sed certa est mixtorum exsiccatio à vehementi aut nimis continuata ignis actione facta, quæ exhalabiles & vaporosæ ipsorum partes sursum pelluntur, crassiores autem & tenaciores subsident. Quæcumque verò comburi possunt in mundo corpora, ea pinguem & olei similem in se continent humorem, cuius gratia ignem concipiunt: quo ipso destituta sunt vt glacies & marmora, vel quæ hunc vberiori aquâ perfusum atque sepulchrum obtinuerit, illa *ἀσπύα* & ad combustionem intra censei debent. Is fit in crassiore ac tenaci substantia politus, ita compressas, constrictas, multaque terre molli admixtas habeat partes, vt *ἀσπίς*, copioso facillique effluxu, fumosi halitus modo nequeant in altum erumpere, tunc comburitur mixtum, non inflammatur; ac sensum à calore foras educitur geminus humor, tenuior primus euolat, aliquas oleosi partes secum rapiens: dumque à mixtionis centro ad circumferentiam extrahitur, magis in fronte locatur, nigro colore carbonem tingit, cuius quidem partes adhuc coherent, suæque insuper ex relicto humore viscoso & pingui soliditate potiuntur, quo postea tandem omnino secreto dissipatoque ipsarum continuas soluitur, mixtumque in puluerem & cineres abit. Sin autem ipsum oleosâ substantiâ ita perfundatur, vt hæc igneo calore in minimas partes diuisa liberè & confertim, indefinenter motu sursum attolli possit, tunc promptissimè ardet & flammam recipit. Hinc quò celerius corporum humor resoluitur, eò facilius est exustio: & quò vis caloris est maior, eò etiam potentius imbecillo humori dominatur. Vt autem partium multitudo calorem augeat, sic eundem materiam densitas exacuit, quò plures simul in corpore humores incaluerint, eò maius excitatur incendium: & cor ipsum, quod inter reliqua viscera densiori substantia constructum est, ideo tanquam vberimum vitalis caloris fontem natura igniuit. His accedat adstrictio conspiciatque meatuum, ob quam inclusus intro calor fumosa exhalatione retentâ vehementer intenditur, & plerumque febrem accendit.

QVAMVIS longissimis intervallis contraria discent, mutuo tamen extremorum contactu videntur inter se coniungi, atque in mutationum naturalium progressu quasi circulo quodam in sese recurrere. Summus dolor à violenta nimium & maxima sensus motione in *ἀσπύα* degenerat; splendissimum lumine quasi offusus tenebris visus occæcat. Quid plura? nonnumquam igneus calor continenti adhesionem recipit, vt vicissim frigus ingens calefacit & comburit: sicque in hoc circumactu similes ambo præstant effectus. Calor eâ quâ pollet rarefaciendi vi corporum spiramenta laxans, quidquid humoris in his subest, celeri agitatione foras elicit, contra verò frigus aduerso motu constrictâ densatque substantiâ eundem excludit. Non secus ac *πύκνους*, dum lignum serrâ secant, alter quidem trahit, alter verò trudit, *τὸ δὲ δὴ πύκνους*. Spirante aquilone cutem indurat eadem gelida vis, & compresso cerebro quasi spongia manibus contracta distillationes parit. Congelatione aqueæ moles imminuitur, quodque in ea tenuissimum est & leuissimum euanescit. Serpit interim per circumfusum nobis ærem occyssi-
me frigus, ac dum subiecta corpora quoquo uersum amplectitur, & velut vnici quibusdam apprehendit inaspettabiles vias & exiles meatus quibus vndique perforantur, ita coarctat & claudit, vt nihil foras expirare queat. Tunc angusto conclauis coercitus calor nullum amplius fuliginosæ materiam reperit egressum, cuius quidem refluxu vberius ipsi pabulum accedit. Videntes eadunt auctis subinde congregatisque copiis ignæ partes, quarum antea in confinem ærem fluminis instat, perennis erat effusio, atque harum in coactâ, nimium compactâque materia, multo robustior est vnita virtus, cohesione partium, propinquitate & frequentia, quàm quæ prius aliarum interpositu diuisa fuerat. Quid celesti lumine ab exurente natura alienum magis esse potest? collectis tamen speculi concaui beneficio ac multiplicatis solaribus radiis, ignis obuia quæque consumens generatur.

AESTIVIS caloribus indomitus & adhuc superflus in foliis humor, primo autumnali frigoris occursum expugnat, vnde sicca fiunt folia; vt extrema corporis membra vehementi refrigeratione stupefacta *νεκρωσι* interdum decidunt. Extincto & præfoeato calore natiuo succedit gangrena, penetrabili frigore partes exedens, hyberno tempore ferocior & frequentior. Hoc nomine corruptionibus iure merito dicata est hæc tempestas, pari sæpius algoris & caloris excessu. Intestino feruore exaustant ipsa terra: vt animalium viscera, atque ex puteis iugibus eo tempore calida hauritur aqua, quòd assiduus imbribus madefacta & compressa tellus sit densior, & obturatis poris nullam caloris perspirationem habeat, eumque contineat arctius. Fimum densius pressum maiorem in se fouet vim caloris, quàm quod rarum est: Et quæ multo humore in superficie resperfa, strictiori spatio coarctantur, per se ipsa exardescunt. Sic tritico vel feno adhuc madenti recens horreis recondito, hinc sponte excitato incendio domus integræ conflagrant. Quin & pellicea vestimenta firmissimis colligata vinculis ac summopere compacta per se comburuntur, *ὅτι πυρὶ τὸ πυρὶς ἐκκαίνετο*. Tantam rebus omnibus ingenuit conseruandi sui natura custodiam, vt à contrario circumobfessus calor nouo quasi fe præsidio muniat, & conglobatis viribus in ipsum tanquam in hostem fortius insiliat, sèque ipsum tandem hac in pugna depopuletur. Hinc cavi longè periculosos hyeme faciunt, ac frequentius in frigidis plagis oriuntur.

NATVRA æternitatis auda in temporum & locorum temperie sibi ipsi consuluit, providentia singulari contraria contrariis inferens, quæ breuifimilibus dissoluerentur. Ventres hyemenaturâ sunt calidissimi, iisque prædore carcere constrictis quasi ignis igni iungitur. Circumspiciente frigore coctio melior & substantiæ dissipatio maior succedit. Hinc autumnalium fructuum iuuatur maturitas humoris expressione & confipatione: & quanto magis Septentrio nem versis accedunt populi, tantò abundantius inficit caloris copia, atque ex sanguinis feruore ira cœdit, audaces, & ad bella gerenda fortissimi efficiuntur. Asiatici & qui ad Austum vergunt timidi & molles, vt Eui-
patii animi magnitudine longè cæteris præstant, inter quos Scythæ fuluo colore suffunduntur, cutis albedine præ nimio frigore exulta. Quid amplius? nonne frigida copiosa perfusio caloris reuocata etiam soluit? per tigas hyemes perenniter calcaneis iniustus aqua suo frigore vim caloris imitatur inducere potest & tollere. Non minus diffidentiis vibicibus frigida conserunt, quàm thapsia temperamento calida & vrens. Frigida lotionis hyemis iniuria propellitur, quæ qui toto corpore diutius citra congelationem fuerunt perfusi, eò postea vehementius incalescunt, & reliquo die à rigoris molestia sunt secui. Nix viatoribus infesta non calceos modo, sed extremos etiam pedes exurere conspiciunt, qui dein non cuncti coniecti, vt cætera perfrigerata partes, prurit & ardore diuexantur: iisque non sine caloris sensu pustulæ erumpunt, *ὅς δὲ πυρὶς κατὰ τὰς καυὰς μύλων*. Vrgente hyeme debiliores plantas vredo interimit, arboribus etiam subito noxia, quas feruentissima æstas diutina morâ vix lædit. Hæc autem adeo hostiliter vis frigoris aggreditur, vt vehementissima constrictione cum humore simul ductus calor ex-
plantas vredo interimit, arboribus etiam subito noxia, quas feruentissima æstas diutina morâ vix lædit. Hæc autem adeo hostiliter vis frigoris aggreditur, vt vehementissima constrictione cum humore simul ductus calor ex-
spiret, sicque illæ quasi solis ardore rostræ omnino exarescant. Vrenti frigori non parum opitularur ætis & subtilis quædam exhalatio per ambientem ærem fusa, quæ non secus ac fumus lacrymas, mixturum humorem exprimit. Fuit ætius puro serenoque cælo brumæ inclementia, tenuis substantiæ fulta vehiculo: & quò facilius corporum interiora peruadit, eò celerius communem singularum partium nexum dissoluit, & extremam ipsi siccitatem inducit, *ὡς γὰρ τὸ θερμὸν ἐκκαίνετο, μὴ δὲ τὸ ὑγρὸν συντηρεῖται συνελκυσίῳ*.

Ergo penetrabile frigus adurit.

Proponebat Lutetiæ PETRVS DE MERCENNE, Parisinus. A. R. S. H. M. DC. XLII.

DOMINI DOCTORES DISPVATVRI.

M. Carolus du Pré.
M. Petrus Hommets.
M. Iacobus Renaut.

M. Nicolaus Langlois.
M. Claudius Chrestien.
M. Gilbertus Puyton.

M. Georgius Arbaud.
M. Carolus Bonnard, Primarius Christianissimi Regis Medicus.
M. Quirinus le Vignon.